
Nyheter

KOMMENTAR Blir islam vårt nye fiendebilde?

☐ Aftenposten

13.10.1993

2

KOMMENTAR Oslopolitiet og "Rushdiesporet"

☐ Aftenposten

18.10.1993

4

Aftenposten**KOMMENTAR Blir islam vårt nye fiendebilde?**

☐ Aftenposten. 13.10.1993. Side: 14

STANGHELLE HARALD

NY FIENDE: Vi har behov for "fiender" , og for å fylle det vakuum kommunismens bortgang etterlot seg. Er vi i ferd med å gi

islam den rollen?

HARALD STANGHELLE Kommentatoren er leder for Aftenpostens politiske avdeling Mandagens skuddrama i Dagaliveien har igjen satt Rushdiesaken på vår dagsorden. Uansett om bakgrunnen for skuddene mot forlagssjef William Nygaard er å finne i utgivelsen av "Sataniske Vers" , eller i adskillig mer prosaiske årsaker, rettes oppmerksomheten mot de ytterliggående innenfor islam.

Presteregimets Iran må tåle et ubehagelig søkelys de selv har bedt om. Den finnes ingen grunn til å lefle med de rettroendes fanatisme. Toleranse bygger på gjensidighet, overfor fanatismen må det trekkes grenser. Det må aldri finnes tvil om vår vilje til å forsvare retten til å mene det man vil og gi meningene et uttrykk.

Med dette som ballast må vi tåle en kritisk gjennomgang av den vestlige verdens forhold til islam, og de islamske land.

Vi ser oftere og oftere at marginale begivenheter og grupper i den islamske verden fremstilles og analyseres som om de representerer islams hovedstrømmer. Vårt mediasamfunn fremelsker det fragmentariske og spesielle, mens de lange linjers riss forsvinner i den dagsaktuelle dramatik. Disse mekanismene er aktivt med på å skape et bilde av muslimer som en konform masse, uten individuell identitet. Et bilde av at muslimer er mennesker som kun handler kollektivt, med et likt og forutsigbart handlingsmønster. Slik er det selvfølgelig ikke.

I den vestlige verden har vi en fjern og en nær historie som bør mane til ettertanke og refleksjon.

"Det kan virke som om vestlige folk venter at andre folkeslag skal bygge sine handlinger og reaksjoner på vestlige normer og vårt syn på historien. Noen av de skuffelser Vesten har møtt i MidtØsten, er eksempler på hvilke ulykker man kan stelle i stand med et slikt utgangspunkt. Når man vil føre en politikk for fred, må man erkjenne at også andres virkelighetsoppfatning, moralsyn og religion har krav på respekt," som Kåre Willoch skrev i en artikkel her i avisen.

Forvirringens vakuum Den nære historien gir oss en ekstra advarsel. I årtier har vi levet med et klart definert fiendebilde. Med god grunn mobiliserte de vestlige land mot et sovjetisk imperium hvis ideologi vi ikke kunne akseptere. Nå er denne klassiske fienden borte, vi opplever et forvirringens vakuum, og kommunismen er noe nostalgisk blitt fienden vi elsket å hate.

I denne situasjonen er det at vi aktivt må forhindre at vi "finner opp" en ny fiende. Nettopp fordi tiden er så kaotisk, så ulikt det vi tenkte oss, er det fristende å lete etter en ny motstander vi kan vurdere den vestlige verden opp mot.

Og islam er en kandidat mange kaster sine øyne på.

I deler, men bare deler av den islamske verden ser vi en islamistisk bølge det er all grunn til å ta alvorlig. Men vår fokusering på islamistene gjør at vi mister av syne helt andre, og like toneangivende retninger innen islam. Vi gjør oss selv blinde for mangfoldet både i religionen, og innenfor og mellom de forskjellige islamske land.

Noen få terrorhandlinger med bakgrunn i fanatisk islamisme, gjør at vi langsomt sementer et bilde av den islamske verden som fanatisk, intolerant og farlig. På mange måter er dette et vrengebilde, som er med på å gjøre frykten til en viktig del av vårt syn på en stor del av verdens befolkning.

"Svært lav trussel" "Trusselen er ikke bare lav, den er svært lav," sier overvåkingssjef Hans Olav Østgaard i et intervju i dagens avis. Det er et interessant fenomen at både den norske og flere andre vestlige lands overvåkingstjenester er meget nøkterne i sin vurdering av trusselen fra islamske terrorgrupper. Ikke fordi de ønsker å skjule det virkelige

trusselbildet, men fordi man har lært av 80årenes voldsomme fokusering på en terrortrussel som var adskillig mer begrenset enn det bildet vi skapte av den.

Dette bildet skapte en irrasjonell frykt hos oss. En frykt vi også i dagens situasjon kan stå snublende nær. Og nettopp en slik frykt vil være ekstremismens virkelige triumf.

Fagfolkenes nøkterne vurderinger av dagens situasjon bør være et kraftig signal til oss andre, ikke minst til ossmediefolk som lever av å fremstille deler av virkeligheten. Og der det ofte blir nokså tilfeldig hvilken del vi vektlegger sterkest.

Norge opplever nå dramatikk rundt et drapsforsøk på en uredd forlegger. I de dramatiske begivenhetenes kjølvann utvikler det seg lett et slags nasjonalt eller internasjonalt hysteri. Et behov for oppgjør, fronter og stillingstagen. Det er lett å forstå behovet for slikt. Vi skal ikke godta alt.

Vi skal ikke forstå andre tankemåter ihjel. Vi skal ikke være så redde for å utvikle rasisme at vi ikke tør gi uttrykk for vår oppriktige avsky overfor fanatismen i alle dens avskygninger.

Men vi skal også vite hva vi gjør. Det vil være en katastrofe dersom vi i løpet av noen få år gir islam den rollen kommunismen hadde i vår politiske og åndelige bevissthet. Og faren for dette er stor, nettopp nå når vi gjerne skulle sett at verden var enklere å forstå.

© Aftenposten

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/O0yGfjEL>

Aftenposten

KOMMENTAR Oslopolitiet og "Rushdiesporet"

☐ Aftenposten. 18.10.1993. Side: 14

STANGHELLE HARALD

HARALD STANGHELLE Kommentatoren er leder for Aftenpostens politiske avdeling. I dag er det en uke siden skuddramaet i Dagaliveien. Uansett hvilket utfall saken får, bidro drapsforsøket mot forlagssjef William Nygaard til å sette et sterkt fokus på truslene de er

utsatt for, alle som har befatning med Salman Rushdies bok "Sataniske vers". Noen mener dette representerer en forhåndsdom i en uoppklart kriminalsak. Argumentet holder ikke: Det er ikke medier, forfattere eller politikere som har felt dommen over et regime som aktivt bruker vold for å stanse idéer, tanker og ytringer som religiøse fanatikere ikke liker.

Gjennom dødsdommen mot Salman Rushdie har presteregimet i Teheran forlenget seg selv. Samtidig ser vi at enkelte undrer seg over at Oslopolitiet ikke peker ut Rushdiesaken som motivet for drapsforsøket mot William Nygaard. Mange ser så enkelt på saken at de har store problemer med å akseptere at politiet ikke går sterkt og klart ut og plasserer ansvaret for ugjerningen der den i følge "folkemeningen" hører hjemme. I stedet er vi vitne til en etterforskningsledelse som er meget tilbakeholden med å peke ut et enkelt motiv, og dermed en gruppe potensielle gjerningsmenn.

Dette enkle faktum forteller om politifolk som makter å holde hodet kaldt, og bevare sin profesjonalitet. De fleste av oss husker hva som skjedde i en annen oppsiktsvekkende kriminalsak her i Norden: Da Olof Palme ble skutt, satset Stockholmpolitiet ensidig på en eneste teori - det såkalte kurdersporet. Ellers profesjonelle politifolk ble så blendet av det spesielle ved selve offeret, og de politiske muligheter som lå i motivet for drapet, at man la til side sin politifaglige barnelærdom. Beviser ble ikke sikret, spor ble ikke fulgt, vitner ikke avhørt, løse tråder ble aldri fulgt opp - alt fordi man la til side det som ikke passet kurdersporet.

Resultatet ble en etterforskning som kan stå som et klassisk eksempel på hvordan en dominerende idé kan ødelegge det systematiske og møysommelige politiarbeid som i det lange løp gir resultater.

Det er ikke vanskelig å lage en teori der vi direkte eller indirekte utpeker Rushdiesaken som motivet for drapsforsøket mot William Nygaard. Men Oslopolitiet har mer bruk for viten enn for teorier: Derfor er det et tegn på politifaglig profesjonalitet når Truls Fyhn, Leif A. Lier og deres folk ikke satser alt på et hovedspor. Det betyr også at vi kan ha større tiltro til det resultat de forhåpentligvis kommer frem til.

© Aftenposten

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/mhnM5yq5>